आत्मनेपदिनः धातवः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	वर्तते	वर्तेते	वर्तन्ते
मध्यमपुरुषः	वर्तसे	वर्तेथे	वर्तध्वे
उत्तमपुरुषः	वर्ते	वर्तावहे	वर्तामहे

मोदते, म्रियते, वर्धते, ईहते, शोभते, शङ्कते, खिद्यते, राजते, प्रकाशते, ऊहते, लज्जते, कम्पते, मन्यते पलायते, विद्यते, कामयते, ईक्षते, एधते, भाषते, सेवते, सहते, रमते, लभते

पक्षी आकाशे डयते ।
गृहिणी वातायनात् वीक्षते ।
भक्तः देवं वन्दते ।
याचकः भुङ्क्ते ।
वधूः श्वशुरात् लज्जते ।
नारिकेलवृक्षः वर्धते ।
कण्ठे हारः शोभते ।

एषः दूरवाण्या भाषते ।
आकाशे सूर्यः प्रकाशते ।
चोरः आरक्षकात् पलायते ।
माता पाकशालायाम् आस्ते ।
छात्रः देवं प्रार्थयते ।
कमलं जले जायते ।
एषः बन्धोः वियोगेन खिद्यते ।

पुस्तकम् उत्पीठिकायां विद्यते ।
शिशुः एधते ।
शिष्यः गुरुं सेवते ।
ब्रह्मचारी भिक्षां याचते ।
एषः उद्याने मोदते ।
बालकः मिष्टान्नं कामयते ।
गोविन्दः स्पर्धते ।

लतायां पुष्पे जायेते ।
सत्कार्येण ते सुखं लभन्ते ।
सज्जनाः लोकमङ्गलं कामयन्ते ।

वृक्षाः वायुना कम्पन्ते ।
बालौ क्रीडया मोदेते ।
दरिद्राः कष्टं सहन्ते ।

वृक्षे पुष्पाणि शोभन्ते ।
क्रीडापटवः स्पर्धन्ते ।
ते सम्यक् भाषन्ते ।

युवां कुत्र पलायेथे ?
यूयं चित्राणि वीक्षध्वे ।

त्वं संस्कृतेन भाषसे ।
यूयं संस्कृतोन्नतिं कामयध्वे ।

यूयं कष्टं सहध्वे ।
त्वं शरीरेण वर्धसे ।

अहं देवं वन्दे ।
आवां मिष्टान्नं लभावहे ।
वयं संस्कृतोन्नतिं अपेक्षामहे ।

अहं कष्टं सहे ।
आवां चित्रं दृष्ट्वा मोदावहे ।
वयं कष्टं सहामहे ।

अहं सुखं कामये ।
आवां संस्कृतेन भाषावहे ।
वयं सिंहं दृष्ट्वा पलायामहे ।

Swarup Nov 2010